

Posudek bakalářské práce:

Zdeňka Rysová, *Historie františkánského kláštera v Turnově*,

Hradec Králové 2014.

Práce v rozsahu 56 stran se skládá z Úvodu (s. 7-8), 17 poměrně krátkých kapitol vlastního odborného textu, přičemž vzniká otázka zda rozbití tetu do těchto krátkých kapitol bylo vždy účelné (s. 9-51), Závěru (s. 52-53) a seznamu pramenů a literatury (s. 54-56).

V Úvodu autorka objasňuje, proč si zvolila dané téma práce a stručně hodnotí prameny a literaturu k danému tématu. Postrádám zde alespoň zmínku o některých novějších pracích o dějinách Turnova, např. Milana Pišla

První 3 kapitoly (s. 9-16) mají obecnější charakter. Zabývají se jednak vysvětlením pojmu klášter a obecně dějinami františkánského řádu, charakterem františkánské klášterní architektury a příchodem františkánů do Čech. Zde postrádám v souvislosti s vývojem řádu objasnění pojmů minorité (menší bratři) a františkáni. Název františkáni totiž souvisí až s reformou řádu v 15. století, starší název je vždy fratres minores. Též bych předpokládal konkrétnější údaje o příchodu františkánů (ve skutečnosti minoritů) do Čech v roce 1230 nebo 1232, přičemž literatura uvádí i další data (viz např. přehled klášterů v příloze práce Z. Fialy, Předhusitské Čechy.

4. velmi stručná kapitola (s. 16-17) se zabývá dějinami města od založení v polovině 13. století až do založení kláštera v polovině 17. století. Zde chybí z hlediska tematiky práce především důležitá zmínka o charakteru dominikánů, kteří patřili spolu s minority do stejné skupiny řádů (tzv. řády žebravé – mendikantské). Snad mohlo být zde zmíněno místo v husitství zaniklého kláštera. Alespoň naznačena otázka, zda v Turnově povědomí o klášterní tradici žilo i později a vysvětlení, proč stavba nového františkánského kláštera vznikla na jiném místě.

Další kapitoly se již týkají hlavního tématu práce – prezentace budovy bývalého kláštera jako památkového objektu. 5. Kapitola (s. 17-22) se podrobně zabývá okolnostmi vzniku kláštera a výstavbou jeho objektu. V úvodu kapitoly autorka zřejmě správně upozorňuje na určitou tradici zaniklého kláštera v místě, ale nejednalo se přece o benediktýnský klášter, jak autorka píše na s. 17, ale o dominikánský klášter, jak je správně uvedeno na předchozích stránkách. 6. Kapitola (s. 23-24) stručně charakterizuje dějiny kláštera od dostavby hlavních budov do

požáru v roce 1707. Kapitola 7. (s. 25 – 29) se zabývá požárem kláštera v roce 1707 a odstraňováním následků požáru. Uvedení tohoto data jako jednoho z mezníků klášterních dějin by mohlo být předmětem diskusí, neboť život klášterní komunity se nijak nezměnil, ale jistě požár a odstranění jeho následků jsou důležité události z hlediska prezentace klášterní budovy jako památkového objektu. Dále kapitola obsahuje stručné údaje z historie klášter až do josefínských reforem.

Těm je věnována 8. kapitola (s. 29-30), ve skutečnosti necelá stránka normovaného textu) se zmiňuje jen o ztrátě františkánských klášterů ve Slezsku a zmiňuje se o připojení Turnovska k litoměřické diecézi a o snížení počtu řeholníků v klášteře. Postrádám zde i alespoň okrajovou zmínku o reakci klášterní komunity na josefínské reformy a vysvětlení, proč turnovský klášter, kromě snížení počtu příslušníků jeho komunity, nebyl reformami nijak postižen. Naopak mnohem podrobnější je kapitola o požáru kláštera v roce 1803 a o odstraňování důsledku tohoto požáru (s. 30-32) důležitá opět vzhledem k památkové prezentaci kláštera. Pouze necelou stránku (s. 33) tvoří kapitola 10. Pojednávající o dějinách kláštera v letech 1842-1909, která se ve skutečnosti zabývá jen průběhem válečných operací v roce 1866 v tomto regionu, takže dějin kláštera se téměř nedotýká.

Samostatná a podle mého názoru trochu problematická je kapitola 11 (s. 33-36), která zabývá pouze popisem kláštera v Šimákově Soupisu památek v politickém okrese Turnovském, což lze těžko považovat za zvláštní událost v historii kláštera, i když tento popis je důležitý z hlediska památkového hodnocení budovy kláštera.

12. kapitola (s. 36-39) má název První polovina 20. století, i když se hlavně zabývá problémy kláštera za II. světové války a údaji (nedoloženými) o ztrátách z klášterní knihovny. Ostatní události (zmenšení klášterní zahrady, změna postavení klášterního velkostatku) jsou jen okrajovými záležitostmi v klášterních dějinách. 13. kapitola (s. 39-41) pojednává o likvidaci kláštera v dubnu 1950, kdy byly v celém Československu kláštery zlikvidovány (tzv. akce K) a zmiňuje se o osudech několika řeholníků v této době. O specifice této akce v podmínkách turnovského kláštera nejsou žádné zmínky.

Poslední tři kapitoly (14-17, s. 41-50) se zabývají především problematikou využití klášterního objektu po odchodu klášterní komunity, jeho úpravami a památkářskými problémy s těmito úpravami spjatými. Zde především postrádám přesnější vymezení právního postavení bývalého klášterního kostela, který je dle práce majetkem církve, ve vztahu

k ostatním turnovským kostelům a v rámci církevní správy města – jde o farní kostel či jen o kapli ?

Závěr (s. 52-53) shrnuje stručně poznatky o historii kláštera a celkem kladně hodnotí současné využití klášterního areálu a péči o něj i v souvislosti s regenerací městské památkové zóny. I když se nevyhýbá ani upozornění na některé problémy (krytina, podoba oken a dvoří).

V soupisu pramenů a literatury by měly být jasněji odděleny prameny a literatura. Šimákův Listář fary... patří k pramenům, ne k literatuře, totéž Program regenerace památkové zóny. U literatury je třeba uvést stránky, kde je o turnovském klášteře.

Z hlediska koncepce práce, jak již bylo zmíněno, nepovažuji za šťastné rozbití práce na značný počet nevelkých kapitol. Snad měla být dána přednost dělení v souvislosti se širší periodizací dějin města, např. Vznik města a počátky klášterní tradice do husitství Zánik kláštera a poměry v době reformace, protireformace snahy o obnovení kláštera atd.

Závěr:

Přes uvedené výhrady týkající se hlavně koncepce práce a čistě historických problémů dějin františkánského řádu autorka hlavní cíl práce - vytvořit podklady pro památkářskou prezentaci objektu splnila. Proto práci navrhuji k obhajobě jako práci bakalářskou.

Návrh hodnocení:

Prof. PhDr. František Musil, CSc.

Hradec Králové 5. 1. 2015